

Bijlage Medeling Vlaamse Regering – Stand van zaken Werk- en Zorgtrajecten
--

1. Doel van deze nota

Het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten voorziet in een jaarlijkse rapportering naar de Vlaamse Regering over de werking in de verschillende werkingsgebieden. Met het uitvoeringsbesluit van 2 februari 2018 werd uitvoering gegeven aan de activeringstrajecten en arbeidsmatige activiteiten.

Dit rapport brengt de stand van zaken van de activeringstrajecten voor personen met medische, mentale, psychische, psychiatrische en/of sociale (MMPPS) problemen over de eerste projectperiode, nl. de periode van 1/7/2018 - 31/12/2019.

2. Adviezen VDAB

Einde december 2019 kent VDAB 15.146 werkzoekenden met een MMPPS problematiek, waarvan:

- 1.805 wz met een advies Activeringstrajecten (AT)
- 614 wz met een advies Activerende Arbeidszorg (AA)
- 3.792 wz met een advies Arbeidszorg (AZ)
- 8.935 wz met een advies Niet-toeleidbaar (NT)

provincie	AT	AA	AZ	NT	Eindtotaal
Antwerpen	461	121	815	3.423	4.820
Limburg	411	68	1.335	918	2.732
Oost-Vlaanderen	442	87	857	2.628	4.014
Vlaams-Brabant	213	173	386	1.245	2.017
West-Vlaanderen	278	165	399	721	1.563
Eindtotaal	1.805	614	3.792	8.935	15.146

Personen met een advies niet-toeleidbaar kunnen toegeleid worden naar de onthaaltrajecten bij het Geïntegreerd Breed Onthaal of naar arbeidsmatige activiteiten.

De meerderheid van deze werkzoekenden:

- is langer dan 2 jaar werkzoekend (81%)
- is kortgeschoold (64%)
- heeft een arbeidshandicap (82%)
- is tussen 25 en 54 jaar oud (59%)

3. Activeringstrajecten

Omschrijving

Activeringstrajecten zijn trajecten waarin aan werkzoekenden met MMPPS problemen een werkbegeleiding én een zorgbegeleiding wordt aangeboden met als doel hen te lanceren naar betaald werk (met of zonder ondersteuning). Deze begeleiding wordt uitgetekend door de deelnemer, samen met een casemanager Werk en een casemanager Zorg.

De casemanagers bepalen de duur van het activeringstraject met een maximale duurtijd van 18 maanden (en een mogelijkheid tot eenmalige verlenging met 6 maanden). De begeleiding wordt

uitgevoerd door een netwerk van dienstverleners dat vertegenwoordigd en gecoördineerd wordt door een penhouder.

Het decreet werk- en zorgtrajecten vormt de wettelijke basis van een activeringstraject.

Het aanbod van de activeringstrajecten is opgestart in juli 2018. Een eerste periode van uitbesteding liep van juli 2018 - december 2019 met een Vlaams contingent van 1.770 activeringstrajecten.

Cijfers

Aantal definitief opgestarte trajecten in 2019. Al deze klanten hebben voor 01/01/2020 minstens het eerste gesprek gehad bij de casemanager werk. De status van het traject (bezig – afgesloten) is de status op datum van 31 maart 2020.

Regio	Aanvaard	Bezig	Afgesloten	Definitief toegeleid	Objectief	Toegeleid t.o.v. het objectief
Antwerpen	35	332	31	398	474	83,97%
Limburg	26	349	19	394	405	97,28%
Oost-Vlaanderen	17	345	26	388	424	91,51%
Vlaams-Brabant	18	159	3	180	214	84,11%
West-Vlaanderen: Brugge-Oostende- Roeselare	25	108	16	149	180	82,78
West-Vlaanderen: Kortrijk	5	48		53	73	72,60%
Totaal	126	1341	95	1562	1770	88,25%

Aanvaard: de klant was aanwezig op het eerste gesprek bij de casemanager werk maar het trajectplan is nog niet opgemaakt. De casemanager werk heeft de klant aanvaard in het activeringstraject. Vanaf dit moment beschouwen we een dossier als definitief toegeleid. Vanaf dit moment zullen de casemanagers werk en zorg het trajectplan opmaken, in overleg met de klant.
Bezig: het trajectplan is opgemaakt en voorgelegd aan de penhouder voor goedkeuring. Vanaf dit moment begint de uitvoering van het trajectplan.

Afgesloten: de klant heeft minstens 3 maanden dienstverlening gekregen (3 maanden na status Bezig) en werd afgesloten met eindadvies OF wegens omstandigheden moet het traject stoppen maar er is niet genoeg informatie om een eindadvies te formuleren. In dat laatste geval zetten we het activeringstraject vervroegd stop. Er wordt dan geen eindadvies geformuleerd.

Definitief toegeleid: alle klanten die minstens het eerste gesprek bij de casemanager werk hebben gehad. Dit is dus de optelsom van de statussen Aanvaard, Bezig en afgesloten.

Analyse:

VDAB (Dienst gespecialiseerde screening) is verantwoordelijk voor het geven van het advies activeringsbegeleiding. VDAB/GTB is verantwoordelijk voor de toeleiding naar het aanbod activeringstrajecten.

VDAB bestelde een totaal van 1770 activeringstrajecten voor de periode 2018-2019 verdeeld over de 6 regio's (Zie bovenstaande tabel). In de provincies Limburg en Oost-Vlaanderen werd dit contingent volledig bereikt en werd op het jaareinde een verhoging van contingent doorgevoerd omdat er o.a. een aantal trajecten lopende was waarop er nog geen service was geregistreerd. Ook dit verhoogde contingent werd in beide provincies bijna volledig benut (97% en 91%). In de provincie West-Vlaanderen werd dit totale contingent het minst benut (82% en 72%). Op Vlaams niveau werd 88% van dit maximum contingent toegeleid.

3.1. Doelgroep van een activeringstraject

Omschrijving

De doelgroep van een activeringstraject wordt bepaald door het decreet van 25 april 2014 houdende de werk-en zorgtrajecten.

De dienst gespecialiseerde screening van VDAB bepaalt of een kandidaat deelnemer kan deelnemen aan een activeringstraject a.d.h.v. volgende criteria:

- De kandidaat deelnemer heeft ernstige belemmeringen van medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale aard die hem op dit moment verhinderen om betaalde beroepsarbeid te verrichten. Die belemmeringen zijn prominent aanwezig en onvoldoende onder controle om nu betaald aan het werk te gaan.
- Om deze belemmeringen te remediëren, heeft de kandidaat deelnemer nood aan een begeleidingsprogramma dat zich zowel richt op het vlak van begeleiding naar en op een werkvloer als op het vlak van zorg.
- Het moet aannemelijk zijn dat de kandidaat deelnemer na deelname aan een activeringstraject (van maximum 18 maanden) in staat is om door te stromen naar betaalde beroepsarbeid (met of zonder ondersteuning).

Analyse:

Kenmerken van de deelnemers

De doelgroep die wordt toegeleid naar een activeringstraject heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt:

- 74% van de deelnemers heeft een arbeidsbeperking
- 66% is langer dan 2 jaar werkloos
- 50% is kortgeschoold
- 26% leeft in een situatie van armoede

Personen kunnen meerdere van deze kenmerken combineren.

3.2. Casemanager werk

Omschrijving

De casemanager werk voert zijn rol uit in nauwe samenwerking met de casemanager zorg. De casemanager werk maakt, samen met de deelnemer en de casemanager zorg, een trajectplan op met acties om de drempels naar de arbeidsmarkt aan te pakken. Hij waakt er tijdens de uitvoering van het trajectplan over dat:

- de acties inzetten op de ontwikkeling van de toenemende competenties van de deelnemer
- de acties rekening houden met de zorgbehoeften van de deelnemer

- de acties zo goed mogelijk op elkaar aansluiten, zodat de periodes tussen de acties tot een minimum worden beperkt
- de verschillende acties voldoende afgestemd zijn op elkaar en in een logische volgorde worden aangeboden
- het trajectplan wordt bijgestuurd tijdens het activeringstraject (indien nodig)

Het casemanagement werk wordt uitgevoerd door de bemiddelaars van Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB).

De acties werk uit dit trajectplan worden uitgevoerd door de werkactoren in het netwerk van dienstverleners (zie verder).

Dit zijn vaak voorkomende doelstellingen op vlak van 'werk' in een trajectplan:

- Meer zicht krijgen op de arbeidsmarkt (oriënteren)
- Zicht krijgen op eigen competenties
- Uitklaren welke job en werkomstandigheden (uren, taken, enz) haalbaar is
- Sollicitatietraining (o.a. ook tips om leegtes in de cv te verklaren)
- Werken aan basisvaardigheden, zoals o.a. assertief leren communiceren op de werkvloer, zelfzekerheid opbouwen
- Balans werk privé ondersteunen - Grenzen bewaken op werksetting
- Werkervaring en werkritme opbouwen naar een haalbaar uurrooster (via een stage)

3.3. Casemanagers zorg

Omschrijving

De casemanager zorg voert zijn rol uit in nauwe samenwerking met de casemanager werk. De casemanager zorg maakt, samen met de deelnemer en de casemanager werk, een trajectplan op met acties om de drempels naar de arbeidsmarkt aan te pakken. Hierbij focust hij voornamelijk op doelstelling en acties op vlak van 'welzijn/zorg'.

Het trajectplan omschrijft welke drempels naar de arbeidsmarkt zullen aangepakt worden. De acties zorg uit dit trajectplan worden uitgevoerd door de zorgactoren in het netwerk van dienstverleners (zie verder).

In een trajectplan zijn dit vaak voorkomende doelstellingen op vlak van 'zorg':

- Verhogen van psychische draagkracht
- Werken aan zelfvertrouwen, stresshantering, copingvaardigheden, assertiviteit, angsten, slaaphygiëne, middelengebruik, faalangst, traumatische ervaringen, sociale isolatie, relationele problemen, depressieve klachten, pijnklachten, enz
- Leren omgaan met medische problematiek/beperking
- Inzicht krijgen in eigen functioneren en of/diagnoses
- Uitklaren van de hulpvraag van de klant, motivatie van de klant
- Budgetbegeleiding

De rol van de casemanager zorg wordt uitgevoerd door organisaties die hiervoor een mandaat kregen vanuit het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Analyse:

Op Vlaams niveau zijn er 93 organisaties die een mandaat hebben als casemanager zorg:

- 2 centra voor algemeen welzijnswerk (CAW)
- 5 centra geestelijke gezondheidszorg (CGG)

- 1 dienst maatschappelijk werk van een ziekenfonds
- 12 initiatieven voor beschut wonen
- 15 OCMW's
- 14 psychiatrische ziekenhuizen
- 1 psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis
- 9 psychosociale revalidatiecentra
- 34 voorzieningen met een erkenning door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) of het Agentschap Jongerenwelzijn

De gemandateerde casemanagers zorg moeten een opleiding volgen bij VDAB over ICF, de manier waarop ICF (International Classification of Functioning, disability and Health van de Wereldgezondheidsorganisatie) geïntegreerd is in het begeleidingsproces en de registratie in het klantendossier. Op vraag van VDAB worden deze ICF-opleidingen gegeven door GTB.

Niet alle organisaties met een mandaat als CM zorg hebben reeds begeleidingen als CM zorg opgestart. Het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin deed een bevraging naar de oorzaak van het niet opnemen van hun mandaat:

- omdat er vanuit de CM werk nog geen toeleiding gebeurd is naar hun aanbod als CM zorg (vb. omdat ze niet de juiste specialisatie hebben, omdat er binnen de regio één CM zorg met een "monopolie" is, enz)
- omdat men nog niet kon deelnemen aan de ICF-VDAB-opleiding
- omdat de CM zorg niet akkoord is met het verplicht moeten opnemen van een toeleiding

Van de 38 organisaties die hun mandaat als CM zorg nog niet hebben uitgevoerd:

- Wensen 24 organisaties hun mandaat te behouden
- Wensen 5 organisaties hun mandaat in te trekken
- Hebben ondertussen 6 organisaties een AT-traject opgestart

3.4. Het netwerk van dienstverleners

Omschrijving

De begeleiding van de acties uit het trajectplan wordt uitgevoerd door een netwerk van dienstverleners dat bestaat uit:

- werkactoren die verantwoordelijk zijn voor de begeleiding naar en op de werkvloer:
 - begeleiding mbt verwerven van arbeidsmatige competenties
 - zoeken van een werkvloer voor één of meerdere activeringsstages (met een maximale duur van 6 maanden per stage), bij een reguliere werkgever of op een sociale economie werkvloer.
 - opmaak stageovereenkomst in MLP, begeleiding tijdens de stage, registratie van de stage in MLP, ondersteunen van de werkgever en opmaak van een stageverslag.
 - Voorbeelden van werkactoren: Centra voor Jobcoaching, sociaal inclusieve ondernemingen, gespecialiseerde opleidings-, begeleidings-, en bemiddelingsdiensten,...
- zorgactoren die verantwoordelijk zijn voor het verlenen van zorg, ter ondersteuning van de begeleiding naar werk, zoals:
 - werken aan zelfinzicht inzake de MMPPS-problemen die tewerkstelling verhinderen
 - deelnemer leren omgaan met zijn MMPPS-problemen op een werkvloer
 - zelfredzaamheid verhogen door het creëren van een ondersteunend zorgnetwerk

- versterken van algemene basiscompetenties (vb. communicatie, hygiëne, conflictbeheersing, leren omgaan met faalervaringen, enz)
- voorbeelden van zorgactoren: een psychiatrisch ziekenhuis, een centrum geestelijke gezondheidszorg, een initiatief beschut wonen, een revalidatiecentrum, een centrum algemeen welzijnswerk, een OCMW, ...

Samenstelling partnerschappen

Deze tabel schetst welke organisaties als structurele partner betrokken zijn in de verschillende partnerschappen van een activeringstraject.

De penhouder van het partnerschap kan, naast het aanbod van deze structurele partners, ook beroep doen op organisaties buiten het netwerk om tegemoet te komen aan specifieke ondersteuningsnoden van een deelnemer.

Naam penhouder	Limburg	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	West-Vlaanderen W13	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen Sint Amandus	Totaal
CAW	1	1	3	1	2	2	10
DMW van ziekenfonds	1	0	0	0	0	0	1
Centrum Geestelijke Gezondheidszorg	2	2	3	0	0	2	9
Initiatief beschut wonen	0	2	0	2	5	1	10
Psychiatrisch Ziekenhuis	2	7	0	1	4	2	16
Psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis	0	0	0	0	0	0	0
VAPH voorziening	4	6	1	4	1	4	20
Voorziening erkend door Jongerenwelzijn	1	2	1	2	0	1	7
Revalidatiecentrum	1	1	2	0	0	3	7
OCMW	3	3	27	12	3	0	48
GOB	4	3	3	0	1	4	15
Arbeidszorginitiatief	1	4	2	2	0	1	10
Maatwerkbedrijf	0	11	2	3	9	3	28
Andere	1	3	0	4	0	2	10
Totaal	21	45	44	31	25	25	191

Noden van de deelnemers en acties uit het trajectplan

De werkactoren en zorgactoren stellen dat volgende acties het meest worden aangeboden in een activeringstraject:

- stage om werkervaring op te doen en te werken aan randvoorwaarden
- oriëntatie naar de arbeidsmarkt en het bepalen van een realistisch jobdoelwit ifv van toeleiding naar een geschikte werkomgeving

- randvoorwaarden zoals huisvesting, financiën, planning, mobiliteit, netwerk, planning
- psychisch welbevinden zoals leren omgaan met eigen beperkingen, ondersteuning bij groot spectrum van psychische en psychiatrische problemen, burn out, angst, pijn, gebrek aan draagkracht, verslavingsproblematieken, stress, spanning, piekeren, bipolaire stoornis...
- fysieke klachten zoals fibromyalgie, cvs, rugklachten

3.5. Resultaten van een activeringstraject

Aangezien een activeringstraject maximum 18 maanden kan duren en deze periode vaak nodig is om de vele drempels naar werk te remediëren of te stabiliseren, zijn de meeste activeringstrajecten nog volop bezig op het moment dat deze eerste rapportage werd opgemaakt. Hierdoor kunnen we enkel een eerste algemeen beeld schetsen van de resultaten, maar is het te vroeg om reeds definitieve conclusies te trekken.

a. Aard van de eindadviezen

Eindadvies	Aantal	Percentage
Geen advies	9	12%
Activeringsbegeleiding	2	3%
Betaalde arbeid in het NEC	28	37%
Arbeidszorg	2	3%
Betaalde arbeid in sociale economie	7	9%
Niet-toeleidbaar	27	36%
Totaal	75	100%

Bovenstaande tabel toont het eindadvies waarmee activeringstrajecten werden afgesloten, op Vlaams niveau.

Voorlopig werden 37% van de dossiers afgesloten met het eindadvies normaal economisch circuit, 9% met het eindadvies sociale economie en 36% met het eindadvies niet toeleidbaar. De personen met een advies betaalde arbeid worden door VDAB verder bemiddeld naar betaalde arbeid. Voor personen met een advies niet-toeleidbaar kan VDAB toeleiden naar Onthaaltrajecten in het Geïntegreerd Breed Onthaal of arbeidsmatige activiteiten.

b. Uitstroom uit de werkloosheid

Aantal afgesloten activeringstrajecten	74
met uitstroom uit de werkloosheid na 0m	32
% uitstroom uit de werkloosheid na 0m	43,2%
met uitstroom naar werk na 0m	18
% uitstroom naar werk na 0m	24,32%
Aantal activeringstrajecten min. 1 maand afgesloten	59
met uitstroom uit de werkloosheid na 1m	32
% uitstroom uit de werkloosheid na 1m	54,24%
met uitstroom naar werk na 1m	19
% uitstroom naar werk na 1m	32,20%
Aantal activeringstrajecten min. 3 maand afgesloten	30
met uitstroom uit de werkloosheid na 3m	20
% uitstroom uit de werkloosheid na 3m	66,67%
met uitstroom naar werk na 3m	13
% uitstroom naar werk na 3m	43,33%
Aantal activeringstrajecten min. 6 maand afgesloten	7
met uitstroom uit de werkloosheid na 6m	6
% uitstroom uit de werkloosheid na 6m	85,71%
met uitstroom naar werk na 6m	5
% uitstroom naar werk na 6m	71,43%

We meten de uitstroom uit de werkloosheid op verschillende momenten na afsluit van een activeringstraject (enkel bij dossiers die werden afgesloten met een eindadvies).

We zien volgende uitstroomresultaten bij de 74 activeringstrajecten die eind december 2019 werden afgesloten:

- de uitstroom uit de werkloosheid stijgt met de periode van afsluiten van het activeringstraject:
 - 43% van de deelnemers is uitgestroomd uit de werkloosheid op het moment dat het activeringstraject wordt afgesloten
 - 54% is uitgestroomd uit de werkloosheid 1 maand na het afsluiten
 - 66% is uitgestroomd uit de werkloosheid 3 maand na het afsluiten
- ook de uitstroom naar werk stijgt in de periode na afsluit van het activeringstraject
 - 24% van de deelnemers is aan het werk op het moment dat het activeringstraject wordt afgesloten
 - 43% van de deelnemers is aan het werk 3 maanden na het afsluiten van het activeringstraject.

Rekening houdend met het feit dat deze doelgroep een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt door een combinatie van medische, mentale, psychische en sociale problemen is dit een mooi voorlopig resultaat.

Gezien het feit dat de meerderheid van de deelnemers nog bezig is met een activeringstraject en misschien enkel de 'sterkere' profielen reeds zijn uitgestroomd, moet later blijken of dit uitstroomresultaat ook op de grote groep van deelnemers van toepassing zal zijn.